

03

การจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน LOCAL AUTHORITIES' MANAGEMENT IN TACKLING GLOBAL WARMING PROBLEMS

จำลอง โพธิ์บุญ ✉
คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Chamlong Poboorn ✉
School of Environmental Development Administration
National Institute of Development Administration

✉ chamlong@nida.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน โดยได้ศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครสมุทรสาคร เทศบาลตำบลเมืองแก และองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรภายในองค์กร ผู้นำชุมชน และประชาชน การสังเกตการณ์ในพื้นที่ และจากเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลได้ประยุกต์การพิจารณา 4 มิติของ Balanced Scorecard ผลการศึกษาพบว่า มิติประสิทธิผล เทศบาลนครสมุทรสาครมีผลการดำเนินงานที่ชัดเจนในด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อน เทศบาลตำบลเมืองแกและองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามมีผลการดำเนินงานที่ชัดเจนในด้านการบรรเทาปัญหาภาวะโลกร้อน มีติกลุ่มเป้าหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง ได้รับความร่วมมือและความพึงพอใจในระดับดีจากประชาชน มิติการบริหารจัดการ เทศบาลตำบลเมืองแก และเทศบาลนครสมุทรสาครมีการกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นเป็นอย่างดี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน มิติการเรียนรู้และพัฒนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร การให้ความรู้แก่ประชาชน รวมทั้งการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการดำเนินงาน

คำสำคัญ : ภาวะโลกร้อน การบรรเทา การปรับตัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to study and analyze local authorities' management in tackling global warming problems. The three study areas were the Samutsakhon Municipality, the Muang Klaeng Municipality, and the Khok Kham Sub-district Administration Organization. Data were collected using in-depth interviews, observations in the area, and reviews of related documents. The study results according to the four perspectives of the balanced scorecard were the following: 1) Effectiveness Perspective: Samutsakhon Municipality was quite successful in the implementation of adaptation projects, in particular flood prevention and surveillance. On the other hand, Muang Klaeng and Khok Kham successfully implemented mitigation projects; 2) Target Group Perspective: Local people in the 3 areas mainly co-operated and were satisfied with the work of the authorities; 3) Management Perspective: Samutsakhon Municipality and Muang Klaeng Municipality clearly assigned responsible units and persons, with good co-ordination with other agencies, and the 3 local authorities allocated a sufficient budget for relevant projects; 4) Learning and Development Perspective: The 3 authorities paid attention to the development of their staff, the dissemination of knowledge to local people, and the adaptation of appropriate technology.

Keywords : Global warming, Mitigation, Adaptation, Local authorities

บทนำ

ทั่วโลกกำลังได้รับสัญญาณเตือนภัยจากภาวะโลกร้อน ทุกพื้นที่ทั่วโลกกำลังเผชิญต่อความวิปริตแปรปรวนของสภาพดินฟ้าอากาศ อันเป็นผลพวงมาจากภาวะโลกร้อน ทำให้ประชากรโลกต้องเผชิญต่อความไม่แน่นอนของธรรมชาติ บางพื้นที่มีพายุที่รุนแรง ฝนตกหนัก เกิดน้ำท่วมเฉียบพลัน แต่บางพื้นที่กลับต้องเผชิญกับความแห้งแล้ง ขาดแคลนอาหารและน้ำดื่ม ระดับน้ำทะเลก็มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ จากการที่น้ำแข็งบริเวณขั้วโลกและบนยอดภูเขาหลายแห่งเริ่มละลาย นอกจากนี้ปัญหาภาวะโลกร้อนอาจนำไปสู่ปัญหาโรคระบาดที่ จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นและคร่าชีวิตประชากรโลกเป็นจำนวนมหาศาลได้

ผลจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมการใช้พลังงานฟอสซิล การทำลายพื้นที่ป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำกิน รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ได้ก่อให้เกิดการปลดปล่อยก๊าซชนิดต่างๆ สู่ชั้นบรรยากาศ ที่สำคัญได้แก่ คาร์บอนไดออกไซด์ และมีเทน (UNFCCC, 2008) ทำให้เกิดความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gases: GHGs) ในชั้นบรรยากาศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse Effect) ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดภาวะโลกร้อนและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก (Global Climate Change) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาวะต่างๆ ของโลก ดังที่กล่าวมาข้างต้น นักวิทยาศาสตร์ได้ประมาณว่าตั้งแต่ช่วงหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม (หรือประมาณ 200 กว่าปีที่ผ่านมา) กิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ได้ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกมากกว่าในรอบ 10,000 ปีก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้นเกือบ 1 องศาเซลเซียส และคาดการณ์ว่าอีก 100 ปีข้างหน้ามีแนวโน้มที่อุณหภูมิของโลกจะสูงขึ้นอีก 1.5 - 4.5 องศาเซลเซียส (Department of Environmental Quality Promotion, 2007, p. 1)

การชะลอไม่ให้อุณหภูมิเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วอาจเริ่มจากการดำเนินการตามพิธีสารเกียวโต ซึ่งมุ่งเน้นการบรรเทาปัญหา (Mitigation) เป็นสำคัญ คือการควบคุมปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในขณะเดียวกัน การปรับตัว (Adaptation) ต่อผลกระทบจากภาวะโลกร้อนก็มีความสำคัญต่อความอยู่รอดของมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งผลกระทบจากสภาวะโลกร้อนที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ ปัญหาน้ำท่วม และปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เป็นต้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับว่าเป็นหน่วยงานสำคัญของประเทศที่จะช่วยให้การดูแลแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศประสบผลสำเร็จได้ ภารกิจด้านสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้แก่ มาตรา 16 ซึ่งระบุให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การจัดทำมีและรักษา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวนี้ องค์กรท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้หลายด้าน เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหามลภาวะโลกร้อน จากการศึกษาของมูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย (Thailand Environment Foundation, 2008) และจำลอง โพธิ์บุญ (Poboon, 2008) พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งได้ดำเนินการในด้านการบรรเทาปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การลดการใช้พลังงานในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง การดำเนินโครงการด้านสิ่งแวดล้อมที่ช่วยลดการใช้พลังงานหรือลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเพิ่มพื้นที่สีเขียว การรณรงค์ ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้พลังงาน รวมทั้งการใช้พลังงานทางเลือกต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อภาวะโลกร้อนน้อยกว่า เช่นเดียวกับในต่างประเทศ เช่น เมืองซีแอตเติล ซึ่งได้ออกข้อบัญญัติการออกแบบอาคารอนุรักษ์พลังงาน กรุงโซลรณรงค์วัน

ปลอดภัยใช้รถยนต์ กรุงลอนดอนเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ถนนของรถยนต์ในช่วงเวลาเร่งด่วน เมืองโตรอนโต สร้างโรงผลิตกระแสไฟฟ้าโดยใช้ก๊าซมีเทนจากหลุมฝังกลบขยะ เป็นต้น ในด้านการปรับตัวต่อผลกระทบ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยบางแห่งก็ได้ดำเนินการป้องกันแก้ไขผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อน เช่น การป้องกันแก้ไขปัญหาน้ำท่วม การสร้างแนวป้องกันกีดขวางชายฝั่ง โดยการปลูกป่าชายเลน และ โครงการไม้ไผ่ชะลอคลื่น เป็นต้น (Suttiprasert, Poboon & Phoochinda, 2012) การวิจัยครั้งนี้มีความสนใจที่จะศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้มีการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนทั้งในลักษณะของการบรรเทาปัญหา และการปรับตัวต่อผลกระทบในเชิงลึก เพื่อเรียนรู้ถึงการดำเนินการ ผลการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการ ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ในการดำเนินการเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การจัดการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน ตลอดจนปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการจัดการดังกล่าว
- 2) เพื่อสังเคราะห์แนวทางในการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษา

กรอบแนวคิด

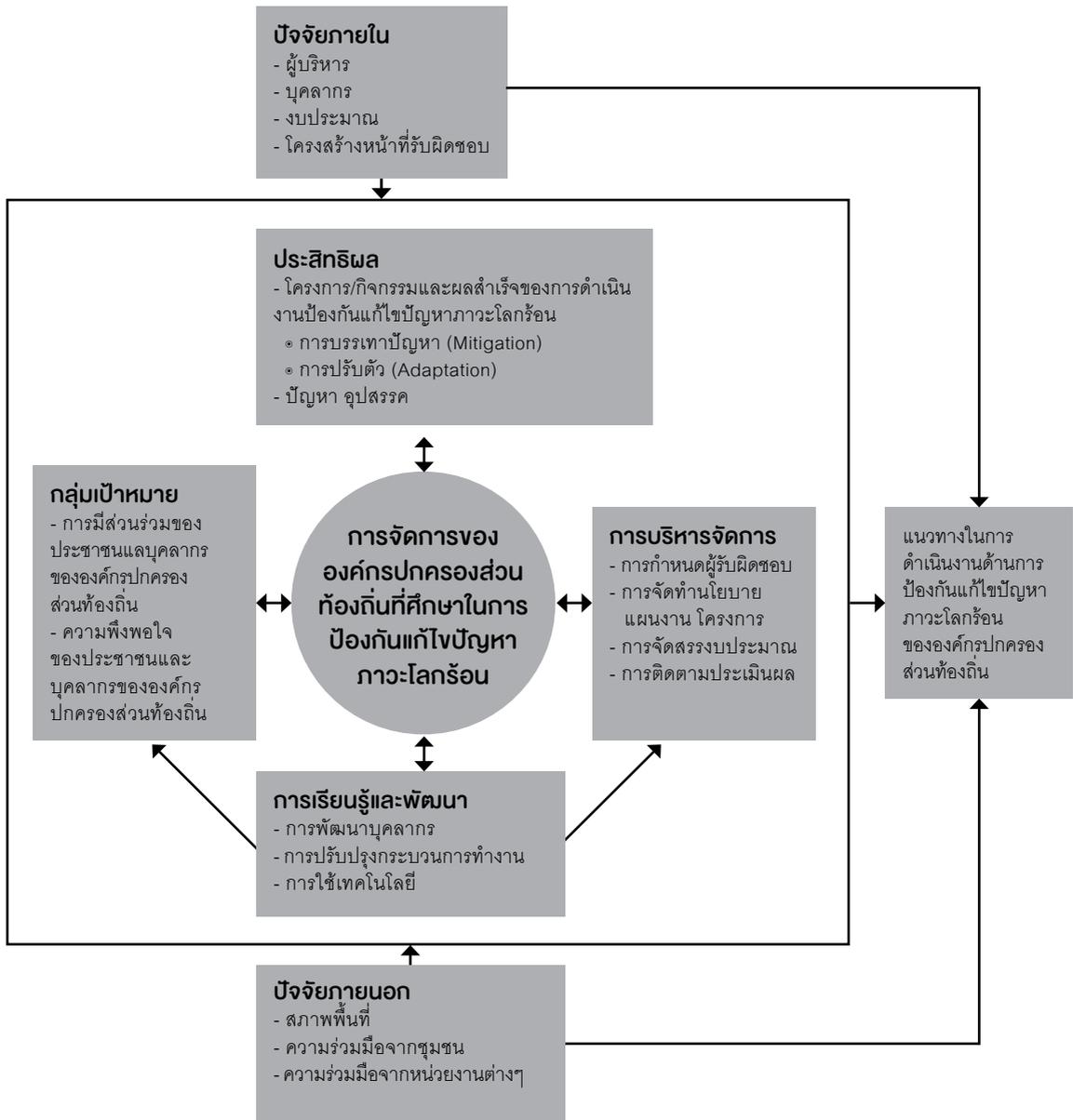
การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางในด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 3 แห่ง ที่มีแผนการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหามาตรฐานโลกร้อน ได้แก่ เทศบาลนครสมุทรสาคร เทศบาลตำบลเมืองแกลง และ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร โดยประยุกต์แนวคิด Balanced Scorecard (Kaplan & Norton, 1996) แต่ได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่น โดยจะศึกษาใน 4 มิติ คือ ด้านประสิทธิภาพ ด้านกลุ่มเป้าหมาย ด้านการบริหารจัดการ และด้านการเรียนรู้และพัฒนา ข้อมูลที่ศึกษาและวิเคราะห์เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เนื่องจากจะเป็นข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์การบริหารจัดการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าข้อมูลเชิงปริมาณ

นอกจากนี้จะได้ศึกษาถึงปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และสรุปเป็นแนวทางสำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ดังแนวคิดในภาพที่ 1

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน อันได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสังเกตการณ์ในพื้นที่เพื่อศึกษาการดำเนินงานและการปฏิบัติงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนความร่วมมือของชุมชน และผลสำเร็จในการจัดการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ข้อมูลกฤษฎีกา

ผู้วิจัยทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลกฤษฎีกา ซึ่งได้แก่ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการพลังงานและป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิธีการบริหารจัดการข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกสารรายงานที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับภาวะเปราะบางข้อตกลงและอนุสัญญาในการป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษา

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับจัดการสิ่งแวดล้อม/การป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน
- 2) แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน/ประชาชน
- 3) แบบสังเกตการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ใช้การเปรียบเทียบข้อมูลและแนวคิดความเห็นจากแหล่งต่างๆ (Bryman, 2001, pp. 387 – 395) ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ข้อมูลจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและประชาชน ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ในพื้นที่และข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นหลักที่วิเคราะห์มี 2 ประเด็นดังนี้

1) การวิเคราะห์การจัดการด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน ทำการวิเคราะห์โดยพิจารณาประเด็นการจัดการตามที่เสนอไว้โดยกรอบแนวคิด Balanced Scorecard (BSC) ซึ่งพิจารณาการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 4 มิติ คือ ประสิทธิภาพ กลุ่มเป้าหมาย การบริหารจัดการ และการเรียนรู้และพัฒนา

2) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยปัจจัยภายในที่วิเคราะห์ได้แก่ ผู้บริหารองค์กร บุคลากร งบประมาณที่จัดสรร การจัดโครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพพื้นที่ ความร่วมมือจากชุมชน ความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น (Poboorn, 2011, p. 192)

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลใช้การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งเป็นวิธีหลักที่นิยมใช้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล มาจากแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง มีความสอดคล้องตรงกันของข้อมูลจากหลากหลายวิธี (Chai-amporn, 2009, p. 114)

ผลการศึกษา

การจัดการปัญหาภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง มีดังนี้

เทศบาลนครสมุทรสาคร

ด้านประสิทธิภาพ

ผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสำหรับเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร คือภาวะน้ำท่วมซ้ำซากทุกปีอันเนื่องมาจากน้ำทะเลหนุน เทศบาลนครสมุทรสาครจึงตระหนักและให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ มีการกำหนดนโยบาย แผนการป้องกันปัญหาอุทกภัยไว้อย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้นศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหานในพื้นที่ของเทศบาลนครสมุทรสาครโดยเฉพาะ

เทศบาลได้น้อมนำหลักคิดตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ในการป้องกันปัญหาอุทกภัยโดยใช้คลองและระบบท่อระบายน้ำเป็นแก้มลิงสำหรับรับน้ำยามวิกฤติ..."

เทศบาลยังได้ดำเนินการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง อาคาร บ้านเรือนที่รูก้ำคุณคลอง เพื่อเปิดช่องทาง การไหลของน้ำ นอกจากนี้ยังได้สนับสนุน ส่งเสริมและเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้กับทั้ง 32 ชุมชน ผ่านโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของสำนักเทศบาลนครสมุทรสาคร เช่น โครงการส่งเสริมและรักษาฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม โครงการเตรียมพร้อมรับมือกับภาวะโลกร้อน โครงการป้องกันและควบคุมโรคอุบัติซ้ำ อุตุนิใหม่ เป็นต้น

การดำเนินโครงการด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อนในเทศบาลนครสมุทรสาครประสบผลสำเร็จดี โดยเฉพาะโครงการป้องกันและเฝ้าระวังเหตุการณ์น้ำท่วม โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม (ภาพที่ 2) เทศบาลนครสมุทรสาครส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งสำคัญในการจัดการผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อน คือการเตรียมความพร้อมให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทำให้เทศบาลสามารถป้องกันแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในช่วงน้ำทะเลหนุนและช่วงวิกฤตอุทกภัยปี 2554 ได้ทันสถานการณ์

ภาพที่ 2 โครงการแนวป้องกันน้ำริมตลิ่ง พื้นที่เทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

ในส่วนของผู้นำชุมชนและประชาชน เห็นว่าเทศบาลมีการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน ได้แก่ โครงการป้องกันและเฝ้าระวังเหตุการณ์น้ำท่วม โดยผลสำเร็จที่ได้รับและประชาชนส่วนใหญ่รับทราบ คือ ช่วยบรรเทาผลกระทบจากน้ำท่วมขัง และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาน้ำท่วม เห็นได้จากเหตุการณ์น้ำทะเลขึ้นสูงที่เคยท่วมขังนาน 3 - 4 ชั่วโมงต่อวัน ปัจจุบันเหลือเพียงไม่ถึง 1 ชั่วโมงต่อวัน

สำหรับการดำเนินงานด้านการบรรเทาปัญหาภาวะโลกร้อนของเทศบาลนครสมุทรสาคร ยังไม่มีโครงการหรือกิจกรรมที่มีความเด่นชัดในแง่ผลสำเร็จ การดำเนินงานที่ผ่านมา มีเพียงโครงการลดปริมาณขยะและคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชน

ด้านกลุ่มเป้าหมาย

การมีส่วนร่วม

หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมมีการประชุมทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับคณะทำงาน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรผู้ร่วมดำเนินงานได้เสนอทางเลือกอื่นที่คิดว่าดีกว่าได้

ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เทศบาลได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะความร่วมมือในโครงการป้องกันและเฝ้าระวังเหตุการณ์น้ำท่วมและโครงการป้องกันควบคุมโรค ปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือคือ ความตระหนักถึงความเสียหายหรือความเดือดร้อนจากปัญหาน้ำท่วม และอันตรายจากโรคติดต่อต่างๆ

ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

เทศบาลนครสมุทรสาครได้ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน มีการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่พึงพอใจกับโครงการ/กิจกรรม การทำงานของเทศบาลนครสมุทรสาคร โดยเฉพาะโครงการป้องกันและเฝ้าระวังเหตุการณ์น้ำท่วม ซึ่งพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจที่สุด เพราะผลสำเร็จเห็นได้อย่างชัดเจนว่าสามารถป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมในพื้นที่ได้

ด้านการบริหารจัดการ

การกำหนดผู้รับผิดชอบ

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การป้องกันควบคุมโรคต่างๆ ที่ต้องเฝ้าระวังในภาวะฉุกเฉินกรณีเกิดเหตุการณ์น้ำท่วม ให้สุขศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการป่วยแก่ประชาชนที่มาใช้บริการ ส่วนในสถานศึกษามีการให้ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกแก่นักเรียน นอกจากนี้ยังมีโครงการป้องกันโรค การลดปริมาณขยะในชุมชน การรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกประเภทของขยะ การกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย เป็นต้น

นโยบาย แผนงาน โครงการ

เทศบาลนครสมุทรสาครได้กำหนดพันธกิจ ในการพัฒนาท้องถิ่นอันเป็นที่เทศบาลจะต้องทำ เพื่อให้มีการพัฒนาไปสู่วิสัยทัศน์ที่ว่า “นครน่าอยู่ ชุมชนเข้มแข็ง การศึกษาก้าวหน้า การบริการทั่วถึง เศรษฐกิจเติบโต สังคมปลอดภัย” (Samutsakhon City Municipality, 2012)

เทศบาลนครสมุทรสาครมีโครงการด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการจัดการผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อนหลักๆ คือโครงการป้องกันและเฝ้าระวังเหตุการณ์น้ำท่วม โครงการป้องกันควบคุมโรค นอกจากนี้เทศบาลได้กำหนดโครงการเพื่อรณรงค์ให้พ่อค้าแม่ค้าที่ออกร้านจำหน่ายสินค้าและอาหารต่างๆ ช่วงงานเทศกาล หันมาใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การจัดสรรงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม

เทศบาลมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร ได้แก่ การดำเนินงานสนับสนุนการจัดลูกน้ำยุงลาย การพ่นหมอกควันกำจัดยุงลายทั่วทุกชุมชน และการส่งเสริมให้ประชาชนใช้ทรายอะเบทในภาชนะเก็บกักน้ำครบครัวเรือน การจัดกิจกรรมการอบรมประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก และโรคติดต่อต่างๆ ให้กับประชาชนแต่ละชุมชน โครงการละ 38,000 บาท

การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ

เทศบาลมีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอการสนับสนุน หรือความร่วมมือต่างๆ เช่น ข้อมูลหรือสถิติในการวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากหลายด้านประกอบกัน

การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

ทุกสำนัก/กองของเทศบาลนครสมุทรสาครที่รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมใดๆ เกี่ยวกับการจัดการผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อน มีการติดตามผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการที่ดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดการผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อน ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมรับรู้ รับฟังการดำเนินงานได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำผ่านตัวแทน ซึ่งก็คือผู้นำชุมชน นอกจากนี้ยังมีการแจกแบบสอบถามแก่ประชาชนที่เข้าร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ เป็นรายบุคคลอีกด้วย

ด้านการเรียนรู้และพัฒนา

การพัฒนาบุคลากร

เทศบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรของเทศบาลทุกระดับอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง เช่นการจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ จัดกิจกรรมศึกษาดูงานตามหน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างคุณภาพในการทำงาน

เทศบาลได้ดำเนินโครงการ/กิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง รวมทั้งแบ่งปันความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อนให้แก่ 32 ชุมชนในเขตเทศบาลผ่านการจัดอบรมให้ความรู้ สัมมนาทางด้านวิชาการ และกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสนอวิธีการ แนวทางการปฏิบัติ และปรับตัวให้สอดคล้องกับเหตุการณ์/สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาที่มีโอกาสเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามยังคงมีบางชุมชนที่ต้องการให้พัฒนาความรู้แก่ประชาชนเพิ่มขึ้น

การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทำงาน

การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เห็นได้ชัดเจน คือ การพัฒนาโครงการให้เป็นรูปธรรม ปรับเปลี่ยนวิธีการ กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลปัญหา/อุปสรรคที่ทำให้โครงการไม่ประสบผลสำเร็จ ร่วมกับผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานโครงการต่างๆ ของเทศบาล

การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร

เทศบาลมีการจัดทำเว็บไซต์ (<http://www.sakhoncity.go.th>) และมีเครือข่ายสังคมออนไลน์ของตนเอง เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลนครสมุทรสาคร โดยใช้เฟซบุ๊กเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ผลงาน ซึ่งผลงานที่ประสบผลสำเร็จอย่างเด่นชัด คือเครือข่ายเฝ้าระวังน้ำท่วมสมุทรสาคร นอกจากนี้มีการกระจายเสียงตามสายเพื่อกระจายข่าวสาร สถานการณ์ต่างๆ พร้อมทั้งเปิดช่องทางให้ประชาชนสามารถร้องเรียนปัญหา หรือข้อเสนอแนะในการพัฒนาเทศบาลโดยตรงบนเว็บไซต์อีกด้วย

การใช้เทคโนโลยี

เทศบาลได้เลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการดำเนินงานเพื่อจัดการผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อน โดยอาศัยภาพถ่ายทางดาวเทียมของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกาศรายงานสถานการณ์น้ำท่วม

เทศบาลตำบลเมืองแกลง

ด้านประสิทธิภาพ

การลดการใช้พลังงานในสำนักงานเทศบาล

เทศบาลได้มีการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อให้สามารถที่จะใช้อุปกรณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ดังนี้ (Muangklang City, 2012)

ยานพาหนะ รถยนต์ และรถจักรยานยนต์ทุกชนิดและทุกคันของเทศบาล ต้องเข้าตรวจเช็คสภาพเครื่องยนต์ และตรวจสภาพควันดำตามรอบกำหนดเวลา

มีการปรับเปลี่ยนและเลือกใช้เครื่องปรับอากาศชนิดประหยัดไฟ และมีขนาดของกำลังปีที่พอดีกับขนาดพื้นที่ห้องทำงาน มีการกำหนดเป็นแผนงานตรวจสอบบำรุงเครื่องปรับอากาศทุกเครื่องตามรอบเวลา

เลือกใช้อุปกรณ์ที่จำเป็นแต่ให้ความสว่างตามมาตรฐานโดยในอาคารสำนักงานเน้นแผ่นสะท้อนแสงที่มีคุณภาพ ช่วยในการกระจายตัวของแสงไฟ ติดสวิทช์ปิดเปิดแยกสำหรับไฟฟ้าแสงสว่างทุกจุด โดยมีสายหย่อนลงมา สามารถปิดไฟฟ้าดวงที่ไม่ใช้ได้ทันที

การผลิตพลังงานทดแทน

เทศบาลได้จัดทำระบบการผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลสุกรและเศษอาหาร ซึ่งเป็นการช่วยลดการปล่อยก๊าซมีเทนซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญ รวมทั้งเป็นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากของเสียดังกล่าวได้อีกทางหนึ่ง (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 ระบบผลิตก๊าซชีวภาพ

การบริหารจัดการภาคการคมนาคมขนส่ง

เทศบาลได้ดำเนินการเพื่อให้เกิดการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการเดินทางและการขนส่ง ดังนี้

การปรับปรุงเส้นทาง โดยพัฒนาถนนสายท้องถิ่นขึ้น เพื่อย่นระยะเวลาและระยะเวลาการเดินทางให้แก่ประชาชนในพื้นที่

การตรวจเช็คบัญชีการจราจรระเบียบการจอดยานยนต์ในเขตเทศบาลขึ้นมาบังคับใช้โดยมีการกำหนดห้ามจอดยานยนต์บนถนนสายหลักที่มีการจราจรหนาแน่น

ถนนเพื่อการเดินทางแบบไร้เครื่องยนต์ (Non-motorized Transportation) เทศบาลได้ก่อสร้าง “ถนนแกลงกล้าหาญ” ซึ่งเป็นถนนที่สร้างเชื่อมสนามกีฬาและสวนสาธารณะ โดยจัดทำช่องทางจักรยานและทางเดินเท้าที่กว้างขวาง ร่มรื่น

ถนนที่เป็นมิตรต่อคนเดินและใช้จักรยาน โดยได้สร้างคั่นกันชะลอความเร็วกระแสดจราจร ทำให้ลดอันตรายจากการเกิดอุบัติเหตุจากรถกับคนเดิน และผู้ใช้จักรยาน

ระบบขนส่งสาธารณะชุมชนเทศบาลเมืองแกลง “ข.ส.ม.ก.” หรือ “ขนส่งเมืองแกลง” โดยเทศบาลได้เข้าร่วมมาตรการรณรงค์รักษาสุขภาพภูมิอากาศเพื่อเมืองที่น่าอยู่ของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย โดยหนึ่งในมาตรการที่สำคัญคือ การลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เกิดจากยานยนต์ในการเดินทาง

การจัดการขยะ

การจัดการขยะในเขตเทศบาลประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการดำเนินโครงการถนนปลอดถังขยะ และโครงการคัดแยกขยะ โดยสามารถลดขยะและช่วยลดงบประมาณสำหรับ

การกำจัดขยะลงได้มาก การจัดการขยะของทางเทศบาลใช้แนวคิดในการดำเนินงานคือ “ผู้ก่อ คือผู้แก้” เทศบาลได้มีการยกเลิกการตั้งถังขยะสาธารณะสำหรับถนนที่เข้าร่วมโครงการ การรับซื้อขยะขายได้จากชุมชนผ่านเยาวชนที่ได้รับการปลูกฝังและรณรงค์เรื่องการคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง สร้างความตระหนักและจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม การทำผ้าป่าขยะ มีการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมที่สะสมขยะโดยปรับภูมิทัศน์ให้สวยงาม ผลสำเร็จของการจัดการขยะ เห็นได้จากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น แต่ปริมาณขยะในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกลงกลับลดลง

ด้านกลุ่มเป้าหมาย

การมีส่วนร่วม

เทศบาลได้รับความร่วมมือจากประชาชน โดยการคัดแยกขยะ และนำเศษอาหารมาให้เทศบาล เทศบาลนำเศษอาหารไปกำจัดด้วยวิธีต่างๆ เช่น การใช้เลี้ยงเปิด หมู แพะ ไล่เดือน และทางเทศบาลนำผลผลิตที่ได้จากเศษอาหารนั้น ได้แก่วัสดุเปิด คั้นให้ชาวบ้านเป็นการสร้างแรงจูงใจ ทำให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าของขยะ ว่าเป็นของมีค่า เป็นการใช้อย่างคุ้มค่า

ในด้านความร่วมมือจากสถานศึกษานั้น เทศบาลเมืองแกลงได้จัดโครงการรวมพลัง “รักษ์สิ่งแวดล้อม อดโลกร้อน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) เพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองให้เป็นแหล่งดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 3) รณรงค์ให้เยาวชนและประชาชน ร่วมมือกันลดภาวะโลกร้อน โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ คือโรงเรียนแกลงวิทยสถาวร ซึ่งนักเรียนและคณะครูได้เข้าร่วมโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง

ความพึงพอใจ

เทศบาลได้มีการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนในการดำเนินโครงการต่างๆ ของเทศบาล มีการลงพื้นที่ พูดคุยกับประชาชน และมีการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในผลการดำเนินงานของทางเทศบาลเป็นอย่างมาก เนื่องจากทำให้สภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของคนในชุมชนดีขึ้น

ด้านการบริหารจัดการ

ผู้รับผิดชอบงานด้านพลังงาน/ลดภาวะโลกร้อน/สิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลเมืองแกลงมีศูนย์การเรียนรู้การจัดการพลังงาน โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นผู้ริเริ่มและมีการแบ่งคณะทำงานเป็นด้านต่างๆ เนื่องจากกิจกรรมด้านพลังงาน/ลดภาวะโลกร้อนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานด้านสิ่งแวดล้อม และกองที่รับผิดชอบงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง คือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และกองช่างทำงานอย่างสอดคล้องประสานกัน ภายใต้การบริหารจัดการตามระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001)

นโยบาย/แผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลเมืองแกลงมีแผนพัฒนา 3 ปี ซึ่งได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน มีแนวทางการพัฒนา อาทิ ปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน เพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมและรักษาสภาพแวดล้อมในเขตเทศบาล และปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและของเสียอันตราย เป็นต้น สำหรับแผนพัฒนา 5 ปี ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ 3 ด้าน คือ

1) ปรับปรุงพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติโดยเฉพาะแม่น้ำเพื่อพร้อมใช้ประโยชน์ด้านการผลิตน้ำประปา แหล่งอาศัยของสัตว์น้ำเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนและท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2) ปรับปรุงพัฒนาสภาพภูมิอากาศในเขตเทศบาลให้ปลอดภัยและ 3) ดำเนินมาตรการตามโครงการรณรงค์รักษาสภาพภูมิอากาศเพื่อเมืองน่าอยู่ (Cities For Climate Protection Campaign) โครงการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและการใช้พลังงานและเชื้อเพลิงอย่างคุ้มค่า ได้แก่ 1) โครงการใช้พลังงานอย่างประหยัด 2) โครงการจัดการน้ำร้อนและเชื้อเพลิง 3) โครงการจัดการของเสีย 4) โครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียว 5) โครงการดูแลรักษาแม่น้ำ

การจัดสรรงบประมาณ

นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเมืองแกลง กล่าวว่า เทศบาลให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณสำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งด้านการจัดการปัญหาโลกร้อน และยังมีการจัดสรรงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การพัฒนาส่งเสริมด้านสาธารณสุข และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งถ้ารวมงบประมาณทั้ง 3 ส่วนนี้แล้ว จะคิดเป็นประมาณ 1 ใน 3 ของงบประมาณทั้งหมด

การติดตามประเมินผล

เทศบาลตำบลเมืองแกลงได้ทำการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามข้อกำหนดของระบบ ISO 14001 มีการประชุมทบทวนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยฝ่ายบริหารและดำเนินการปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา

การพัฒนาบุคลากร

บุคลากรได้เข้าร่วมประชุมฝึกอบรม เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาภาวะโลกร้อนที่จัดโดยสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ผ่านการฝึกอบรมการจัดทำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) ซึ่งรวมถึงการวิเคราะห์ปัญหาการใช้พลังงาน การจัดทำแผน และโครงการ การนำแผนและโครงการไปปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบ และการทบทวนโดยผู้บริหาร ทำให้การปฏิบัติงานด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทำงาน

การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทำงานด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลเมืองแกลงมีความชัดเจน โดยเทศบาลได้นำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545

การนำเทคโนโลยีมาใช้

เทศบาลตำบลเมืองแกลง มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลต่างๆ ที่นำไปสู่การเรียนรู้และการพัฒนา และได้นำเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่เหมาะสม และราคาไม่แพง เช่น เครื่องบดย่อยกิ่งไม้ใบไม้ สายพานแยกขยะ มาใช้ในการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมด้านการประชาสัมพันธ์ เทศบาลใช้สื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน FM 104 หนังสือ แผ่นพับ บ้ายประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างระบบเครือข่ายสื่อสารด้านการบริหารจัดการของเทศบาล โดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถส่งข่าวสารและตอบกลับในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน และประชาชน ในกรณีเร่งด่วนหรือฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกงาม

ด้านประสิทธิผล

ผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อนที่พบและเป็นปัญหาในพื้นที่ตำบลโคกงาม คือการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล และการถูกกัดเซาะของพื้นดินบริเวณชายฝั่ง โดยโครงการที่เกี่ยวกับภาวะโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกงามส่วนมากมุ่งเน้นบรรเทาปัญหาภาวะโลกร้อน เช่น โครงการประหยัดพลังงาน โครงการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและไม่ติดต่อต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมเพื่อรณรงค์การใช้วัสดุก่อสร้างที่ช่วยประหยัดพลังงานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามองค์การบริหารส่วนตำบลโคกงามยังได้ดำเนินโครงการด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อนด้วย ตัวอย่างเช่น โครงการขุดลอกคลอง โครงการดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โครงการปลูกต้นไม้ป้องกันแนวเขตชายเลน โดยชุมชนที่อยู่บริเวณพื้นที่แนวชายฝั่งได้ร่วมป้องกันและรักษาพื้นที่ชายฝั่ง รวมทั้งอนุรักษ์และรักษาความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศป่าชายเลน โดยการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและฟื้นฟูสภาพป่าชายเลนพร้อมทั้งนำกล้าไม้ไปปลูกในบริเวณพื้นที่ชายฝั่ง

โครงการสำคัญในด้านการปรับตัวอีกโครงการหนึ่งซึ่งดำเนินการโดยประชาชนคือ โครงการไม้ไผ่ชะลอคลื่น ซึ่งโครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อลดผลกระทบการกัดเซาะชายฝั่งในอ่าวไทยที่ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนสาเหตุที่ใช้ไม้ไผ่ชะลอคลื่นเนื่องจากเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านตั้งแต่อดีตที่มีการเลี้ยงหอยแมลงภู่ โดยใช้ไม้ปักในทะเล และสังเกตเห็นว่าบริเวณที่ปักไม้ไผ่ในทะเลเกิดมีตะกอนทับถมสูงขึ้นเรื่อยๆ จึงได้นำแนวคิดนี้มาเป็นโครงสร้างในการที่จะสร้างตะกอนเพื่อใช้เป็นพื้นที่ปลูกป่าใหม่ทดแทนของเก่าที่หายไป จากนั้นอาศัยป่าที่ปลูกได้นี้เป็นปราการธรรมชาติป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โครงการนี้เริ่มมีการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2549 สามารถหยุดยั้งการกัดเซาะของคลื่นได้ และได้เกิดป่าใหม่ซึ่งมาจากฝีมือมนุษย์ (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 โครงการปักไม้ไผ่ในทะเลบริเวณชายฝั่งเพื่อป้องกันและรักษาพื้นที่ชายฝั่ง

ด้านกลุ่มเป้าหมาย

การมีส่วนร่วมของหน่วยงาน บุคลากรและประชาชนที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามในเรื่องการจัดการผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทุกโครงการเกิดจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่และองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจนถึงให้ประชาชนสามารถนำเสนอและร้องเรียนประเด็นปัญหาผ่านช่องทาง และวิธีการต่างๆ แต่ที่ประชาชนส่วนมากนิยมปฏิบัติ คือ การร้องเรียนปัญหาผ่านทางผู้นำชุมชน และนำเสนอและร้องเรียนปัญหาผ่านเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม

ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามได้ประเมินความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ด้วยวิธีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งผลการประเมินพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ ในระดับมาก ในส่วนของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการบรรเทาปัญหา และปรับตัวต่อผลกระทบจากปัญหาภาวะโลกร้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการการจัดการพลังงานชุมชน และกิจกรรมปลูกป่าชายเลน ซึ่งโครงการการจัดการพลังงานชุมชนได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับชุมชน เช่น กังหันพลังงานลม ช่วยลดต้นทุนด้านพลังงานเชื้อเพลิงในการทำนาเกลือ เทคโนโลยีเตาเผาถ่านประสิทธิภาพสูง ช่วยสร้างรายได้เสริมให้กับประชาชน เตาชุปเปอร์อั้งโล่ ช่วยลดต้นทุนด้านแก๊สหุงต้มในครัวเรือน เป็นต้น

ด้านการบริหารจัดการ

การกำหนดผู้รับผิดชอบ

โครงการที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของสำนักปลัดและกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมที่จะต้องดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม เช่น โครงการประหยัดพลังงาน โครงการปลูกต้นไม้ริมทาง โครงการปลูกต้นไม้ป้องกันแนวเขตชายเลน โครงการพัฒนาระบบการกำจัดขยะ โครงการการจัดการพลังงานชุมชน โครงการชุดลอกคลอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โครงการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและไม่ติดต่อต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมเพื่อรณรงค์การใช้วัสดุก่อสร้างที่ช่วยประหยัดพลังงานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพ

นโยบาย แผนงาน โครงการ

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามกำหนดให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในภารกิจหลักขององค์กร โดยนโยบายสำคัญ ดังนี้ 1) การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) การป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) การบำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดสรรงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามได้จัดสรรงบประมาณไว้สำหรับโครงการภายใต้แนวทางพัฒนาด้านยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประมาณปีละ 4-5 ล้านบาท ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเอง ไม่ได้จัดสรรให้แก่ชุมชนต่างๆ อย่างไรก็ตามชุมชนบางแห่ง

ก็ได้รับการสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการด้านอนุรักษ์พลังงานจากหน่วยงานภายนอก เช่น ประชาชนในหมู่ 9 ได้รับแจกอุปกรณ์ประหยัดพลังงานต่างๆ เช่น หลอดไฟ และตู้อบพลังงานแสงอาทิตย์

การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามได้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินโครงการด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการอนุรักษ์พลังงานแบบสมัครใจเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานให้แก่เยาวชน นอกจากนี้ได้ติดต่อประสานงานไปยังกลุ่มผู้จำหน่ายวัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อขอความร่วมมือให้ช่วยจำหน่ายสินค้าในราคาที่ถูกกว่าท้องตลาด ช่วยสร้างจุดดึงดูดและรณรงค์ให้ผู้บริโภคหันมาเลือกใช้วัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการก่อสร้าง

การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

มีการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และติดตามผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานโครงการต่างๆ โดยใช้แบบสอบถามที่เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามนำมาแจกให้ประชาชนในพื้นที่หรือผู้ที่ร่วมดำเนินโครงการ

ด้านการเรียนรู้และพัฒนา

การพัฒนาบุคลากร

มีการพัฒนาความรู้แก่ผู้นำชุมชนและประชาชนในตำบลโคกขามอย่างต่อเนื่อง เช่น ปรับปรุงห้องสมุดขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ประชาชนได้มีแหล่งในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ นอกจากนี้ได้วางแนวทางปรับเปลี่ยนและพัฒนาวิสัยทัศน์การปฏิบัติงานของข้าราชการให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทำงาน

มีการพัฒนา เปลี่ยนแปลงโครงการ หรือปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เกี่ยวกับการจัดการปัญหาภาวะโลกร้อน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นคือ ได้นำข้อมูลปัญหา/อุปสรรคที่ทำให้โครงการไม่ประสบผลสำเร็จ ร่วมกับผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่างๆ มาช่วยในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม ถ้าหากโครงการใดที่ไม่มีผลสำเร็จปรากฏให้เห็นเด่นชัด ทางองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามจะปรับเปลี่ยนโครงการเป็นโครงการ/กิจกรรมอื่นๆ

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามมีหลายช่องทาง แต่ที่ใช้เป็นหลักมี 3 ช่องทาง คือ 1) จัดส่งเจ้าหน้าที่ลงไปให้ความรู้แก่ชาวบ้านในพื้นที่โดยตรง 2) จัดทำเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม (www.khokkhamlocal.com) และ 3) ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งการจัดส่งเจ้าหน้าที่ลงไปให้ความรู้แก่ชาวบ้านในพื้นที่โดยตรง ช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านตระหนักในปัญหาและเกิดการเรียนรู้ มีการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อเชื่อมโยงระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน

การใช้เทคโนโลยี

ชุมชนมีการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ในการดำเนินการเพื่อบรรเทาปัญหาภาวะโลกร้อน ตัวอย่างเช่น โครงการการจัดการพลังงานชุมชน การดำเนินงานแต่ละปีได้พัฒนาเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตามความเหมาะสมและบริบททางสังคมของแต่ละชุมชน เช่น หมู่ 10 ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นนาเกลือ เทคโนโลยีที่ส่งเสริมให้ชุมชนใช้ คือ กังหันพลังงานลม เพื่อลดต้นทุนด้านพลังงานเชื้อเพลิงในการวิดน้ำเข้าออกนาเกลือ ไม่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศอันจะนำไปสู่ปัญหาภาวะโลกร้อน

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน

การวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน ประกอบด้วยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในประกอบด้วย จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ปัจจัยภายนอกประกอบด้วย โอกาส (Opportunities) และข้อจำกัด (Threats) ซึ่งผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

เทศบาลนครสมุทรสาคร

จุดแข็ง (Strengths)

ผู้บริหาร เข้าใจปัญหา มีความสามารถในการรับมือกับปัญหาน้ำท่วมที่เกิดซ้ำทุกปี ใช้แนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการ โดยนำมโนแนวทางพระราชดำริมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหารอบคอบ ทุ่มเทกับงาน ลงพื้นที่ร่วมดำเนินการแก้ปัญหาน้ำท่วม

การจัดโครงสร้างหน้าที่รับผิดชอบ นายกข รองนายกฯ และหัวหน้ากองงานต่างๆ แบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ และกองวิชาการและแผนงานรับผิดชอบการประเมินผลโครงการ ด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง

โอกาส (Opportunities)

ความร่วมมือของชุมชน ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยภาวน้ำท่วม มีความพร้อมและให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำท่วมอย่างดี ประชาชนเสนอโครงการที่เกิดจากความต้องการ ของประชาชนเองเพื่อสนองต่อการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมชุมชน

ความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ปัญหาน้ำท่วม ให้ความร่วมมือด้านข้อมูลแก่ทางเทศบาลอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว ทันต่อการป้องกันปัญหาน้ำท่วม

จุดอ่อน (Weaknesses)

งบประมาณ มีงบประมาณฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย มีการจัดสรรงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน โครงการละ 38,000 บาท ทำให้มีผลกระทบต่อกรดำเนินโครงการบางโครงการ

ข้อจำกัด (Threats)

สภาพพื้นที่ เป็นพื้นที่ปลายน้ำอยู่ติดทะเล ทำให้เกิดภาวน้ำท่วมช่วงหน้าน้ำหลาก และน้ำทะเลหนุนสูง ซ้ำทุกปี

ความร่วมมือของชุมชน ประชากรแฝงในพื้นที่ จำนวนมากไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินโครงการ ของทางเทศบาล จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับเทศบาล

เทศบาลตำบลเมืองแกลง

จุดแข็ง (Strengths)

ผู้บริหาร ผู้บริหารของเทศบาลตำบลเมืองแกลงมีวิสัยทัศน์กว้างไกลให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก มีความมุ่งมั่นในการดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อม นำระบบการจัดการและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการดำเนินงาน

บุคลากร บุคลากรในเทศบาลตำบลเมืองแกลงมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามระบบ ISO 14001 และมีการให้รางวัลเป็นการจูงใจในการปฏิบัติงาน

งบประมาณ งบประมาณถูกจัดสรรให้ทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอ

การจัดโครงสร้างหน้าที่รับผิดชอบ การจัดโครงสร้างหน้าที่รับผิดชอบของเทศบาลมีความชัดเจนโดยมีผู้เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบตั้งแต่นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล และกองที่รับผิดชอบดูแลสิ่งแวดล้อมโดยตรง คือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และมีการกำหนดผู้รับผิดชอบและคณะทำงานตามระบบ ISO 14001

จุดอ่อน (Weaknesses)

ความร่วมมือในองค์กร ในช่วงแรกของการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้นั้น บุคลากรบางส่วนไม่ค่อยเห็นด้วย เนื่องจากเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระการทำงาน ควรปฏิบัติงานตามระบบปกติดีกว่าซึ่งบุคลากรดังกล่าวส่วนหนึ่งก็ได้ขอย้ายออกไปทำงานที่อื่น

โอกาส (Opportunities)

สภาพพื้นที่ มีพื้นที่เกษตรบางส่วนที่เกษตรกรเลิกทำเกษตรแล้วเทศบาลสามารถขอพื้นที่ดังกล่าวมาสร้างเป็นสวนสาธารณะและสนามกีฬาให้ประชาชนใช้ได้

ความร่วมมือของชุมชน ผู้นำชุมชนและประชาชน ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับเทศบาลดี มีการตั้งอาสาสมัครในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ด้านการจัดการขยะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ นอกจากนี้โรงเรียนยังเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของทางเทศบาลด้วย

ข้อจำกัด (Threats)

ความร่วมมือของชุมชน มีปัญหาในการขอความร่วมมือจากประชากรแฝง และผู้ที่ประกอบอาชีพในโรงงานที่มีเวลาในการทำงานที่ไม่แน่นอน ทำให้การควบคุมหรือขอความร่วมมือทำได้ยาก

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกงาม

จุดแข็ง (Strengths)

ผู้บริหาร มีความตั้งใจและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ ให้ความสำคัญกับประชาชนในการตัดสินใจเลือกโครงการต่างๆ เข้าถึงประชาชน

บุคลากร มีความสามารถ ใกล้ชิดกับประชาชน

งบประมาณ ได้รับงบประมาณเพียงพอ และได้รับงบประมาณเพิ่มจากกลุ่มผู้มาศึกษาดูงาน โครงการไม่เฝะตลอดสิ้น

การจัดโครงสร้างหน้าที่รับผิดชอบ นายกองคการบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุข หัวหน้าฝ่ายผังเมือง ทำงานร่วมกันในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม

จุดอ่อน (Weaknesses)

บุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลมีเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ชุมชน แต่บางสายงานยังขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

โอกาส (Opportunities)

ความร่วมมือของชุมชน ประชาชนในพื้นที่ที่ประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งให้ความร่วมมืออย่างดี

ความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ได้รับความร่วมมือในการปลูกป่าป้องกันการกัดเซาะจากหน่วยงานที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานโครงการไม่เฝะตลอดสิ้น ได้รับความร่วมมือด้านข้อมูลเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วม และยังได้รับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่

ข้อจำกัด (Threats)

สภาพพื้นที่ พื้นที่ป่าชายเลนถูกกัดเซาะเป็นบริเวณกว้างจนเหลือไม่ถึง 500 ไร่ในปัจจุบัน

ความร่วมมือของชุมชน ประชาชนบางส่วนยังไม่ให้ความร่วมมือในบางโครงการ โดยเฉพาะประชากรแฝง

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการปัญหาภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยภายใน

ด้านผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารทั้งสามแห่งมีวิสัยทัศน์ด้านสิ่งแวดล้อม มีความมุ่งมั่น และตั้งใจทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน เป็นผู้นำแบบมุ่งทั้งงานและคน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาระดับปริญญาของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ซึ่งพบว่าผู้นำที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารองค์กรนั้นจะมีคุณสมบัติที่สำคัญ เช่น เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ เข้าใจลักษณะงานและปัญหา มีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ มีความมุ่งมั่น มีความคิดริเริ่ม เป็นต้น (Pincharoen, 2011, p. 24) และ Northouse (2001) ที่เห็นว่าผู้บริหารมีส่วนสำคัญในผลสำเร็จของการบริหารจัดการ ผู้บริหารที่ดีต้องมีความตระหนักในปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และมีการจัดระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน

ด้านบุคลากร พบว่าบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้และความสามารถในการดำเนินงาน ซึ่งบุคลากรถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่จะมีผลช่วยให้องค์กรประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน หรือบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากรในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ ทักษะทัศนคติ และวิธีการในการทำงานจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ (Rangsiyokrit, 1987, p. 82; Sasai, 2002, p. 27) การที่บุคลากรได้รับการฝึกอบรม พัฒนาความรู้ ความสามารถ และได้ประสบการณ์การทำงานโดยตรง ด้านการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนและด้านสิ่งแวดล้อมมีส่วนให้โครงการประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

ด้านการจัดโครงสร้างหน้าที่รับผิดชอบ พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง มีผู้ที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยเทศบาลนครสมุทรสาคร และเทศบาลตำบลเมืองแกลงมีผู้บริหารระดับสูงคือ นายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรี เข้ามารับผิดชอบดูแลอย่างใกล้ชิด สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม มีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ดูแล นอกจากนี้การนำระบบการให้บริการภายนอก (Outsource) มาใช้นี้เป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้องค์กรดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Warapark, 2002, pp. 49 - 50)

ด้านงบประมาณ พบว่าเทศบาลตำบลเมืองแกลงจัดสรรงบประมาณในส่วนของการจัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอ เทศบาลนครสมุทรสาครมีงบประมาณสำหรับชุมชน โดยแต่ละโครงการจะได้รับประมาณ 38,000 บาท ซึ่งอาจไม่พอเพียงในการดำเนินงานบางโครงการ องค์กรบริหารส่วนตำบลโคกขามได้จัดสรรงบประมาณด้านการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน จำนวนพอสมควร และยังได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานที่เข้ามาศึกษาดูงานโครงการอีกจำนวนหนึ่ง

ปัจจัยภายนอก

ด้านสภาพพื้นที่ พบว่าเทศบาลนครสมุทรสาครและองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามได้รับผลกระทบจากลักษณะพื้นที่เช่นเดียวกันคือ ปัญหาน้ำท่วมในช่วงน้ำทะเลหนุน เนื่องจากเป็นพื้นที่ติดทะเล ถึงแม้จะมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสองแห่งก็มีการจัดการปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ขณะที่เทศบาลตำบลเมืองแกลงมีพื้นที่ที่สามารถนำมาจัดทำเป็นสวนสาธารณะ ซึ่งเป็นการใช้ที่ดินที่ช่วยบรรเทาปัญหาภาวะโลกร้อนได้ส่วนหนึ่ง

ด้านความร่วมมือของชุมชน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ที่ประสบปัญหาได้เป็นอย่างดี และต่อเนื่องทุกปี แต่ก็ยังมีปัญหาด้านประชากรแฝงเช่นเดียวกัน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิผลและความยั่งยืนของการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการมีส่วนร่วมจะ

สร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของในภารกิจให้แก่ประชาชน และเป็นการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนไปพร้อมๆ กันด้วย (Poboon, 2011, p. 177)

ด้านความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ พบว่า เทศบาลนครสมุทรสาครได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหลายหน่วยงานระดับประเทศ โดยได้ข้อมูลเชิงพื้นที่เพื่อใช้วิเคราะห์หาแนวทางสำหรับรับมือกับภวระน้ำท่วมที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี เทศบาลตำบลเมืองแกลงได้รับความสนับสนุนทางวิชาการจากสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยในการจัดทำระบบ ISO 14001 และองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามได้รับความสนับสนุนด้านงบประมาณและร่วมดำเนินโครงการจากพลังงานจังหวัดและจากหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาศึกษาดูงานโครงการไม้ไผ่ชะลอคลื่น และความร่วมมือจากอุตสาหกรรมจังหวัดในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงงานในพื้นที่

แนวทางสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ

จากการศึกษาการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหามลภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง โดยพิจารณา 4 มิติ ของการบริหารจัดการ รวมทั้งศึกษาถึงปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหามลภาวะโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ได้ข้อสรุปเป็นแนวทางสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ดังนี้

แนวทางในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

ด้านประสิทธิภาพ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งให้ความสำคัญกับการป้องกันแก้ไขปัญหามลภาวะโลกร้อนในประเด็นที่ต่างกันไป โดยเทศบาลนครสมุทรสาครให้ความสำคัญกับการปรับตัวหรือการแก้ไขปัญหที่เกิดจากภาวะโลกร้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาน้ำท่วม ส่วนเทศบาลตำบลเมืองแกลงให้ความสำคัญกับการลดการใช้พลังงานและสร้างพื้นที่สีเขียว ซึ่งเป็นการบรรเทาความรุนแรงของปัญหามลภาวะโลกร้อน โดยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลง ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามเองก็ให้ความสำคัญกับโครงการด้านการลดพลังงาน ซึ่งเป็นมาตรการด้านการบรรเทาปัญหามลภาวะโลกร้อนเช่นเดียวกัน โดยยังให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งค่อนข้างน้อย เพื่อให้การป้องกันแก้ไขปัญหามลภาวะโลกร้อนมีความครอบคลุมทั้ง 2 ด้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ควรพิจารณาจัดทำแผนงานโครงการที่ครอบคลุมทั้งด้านการบรรเทาปัญหาและการปรับตัวต่อภาวะโลกร้อน

ด้านกลุ่มเป้าหมาย

- การสร้างความตระหนัก และสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรและประชาชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างความตระหนักในการแก้ไขปัญหามลภาวะโลกร้อนอย่างต่อเนื่อง สร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเต็มใจและกระตือรือร้นในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ขณะเดียวกันก็ควรสร้างความตระหนัก และสร้างแรงจูงใจแก่ประชาชน โดยการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกโครงการ ทุกขั้นตอนเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ วิธีการที่นำมาใช้ได้ เช่น ให้รางวัลจูงใจ การประกาศเกียรติคุณแก่บุคคลที่เป็นแบบอย่างในความสำเร็จ เป็นต้น

- ความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีได้จากการพบปะเยี่ยมเยียนประชาชน เอาใจใส่ในปัญหาของประชาชน ไม่ละเลยสิ่งที่ประชาชนร้องเรียนไป โดยเฉพาะผู้บริหารควรมีความใกล้ชิดกับประชาชนและเข้าใจถึงปัญหาของประชาชน ดังเช่น เทศบาลนครสมุทรสาคร และองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม สมาชิกเทศบาลและเจ้าหน้าที่ได้ให้ความช่วยเหลือประชาชนอย่างเร่งด่วนเมื่อได้รับการร้องเรียน

- การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเป็นผู้ที่เข้าใจถึงปัญหาและความต้องการในท้องถิ่นเป็นอย่างดี การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินแก้ไขปัญหามลภาวะโลกร้อนนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ตั้งแต่ช่วงของการกำหนดโครงการตลอดจนการติดตามประเมินผลโครงการ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมนั้นต้องเกิดมาจากความเต็มใจของประชาชนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรทำหน้าที่ในการให้ความรู้ความเข้าใจ รวมถึงการปลูกฝังจิตสำนึกและความตระหนักถึงปัญหาภาวะโลกร้อน ทำให้ประชาชนเกิดความหวงแหนและรู้สึกเป็นเจ้าของในทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นนั้นๆ

ด้านการบริหารจัดการ

- การมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

ผู้บริหารจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิสัยทัศน์ในด้านสิ่งแวดล้อม และการให้ความสำคัญกับปัญหาภาวะโลกร้อน มีเป้าหมายชัดเจนรวมไปถึงการกำหนดกลยุทธ์หรือวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ดังกล่าว และดำเนินงานอย่างจริงจังต่อเนื่องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ที่กำหนดไว้จนกว่าจะสำเร็จ นอกจากนี้ยังต้องถ่ายทอดความคิดความเข้าใจให้แก่ทีมงานเพื่อจะทำงานอย่างสอดคล้องประสานกันจนบรรลุเป้าหมาย

- ความมุ่งมั่นของผู้บริหาร

ผู้นำจำเป็นต้องมีความมุ่งมั่นทุ่มเท เอาใจจริงเอาใจในการทำงาน ไม่ลี้ลี้เล็ดความตั้งใจแม้เผชิญกับอุปสรรคต่างๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน ผู้นำทั้ง 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศึกษามีคุณสมบัติดังกล่าวที่ชัดเจน

- การให้ความสำคัญกับปัญหาภาวะโลกร้อน

ดัชนีชี้วัดการให้น้ำหนักความสำคัญในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ งบประมาณที่จัดสรรให้กับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาบุคลากรทางด้านสิ่งแวดล้อม

- ระบบการบริหารจัดการที่ดี

การจัดโครงสร้างการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมรวมถึงปัญหาโลกร้อนต้องมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน มีวิธีเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน มีการพัฒนาส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีนโยบาย/แผน/โครงการที่ชัดเจน และดำเนินงานตามแผนงาน มีการจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม มีการตรวจสอบติดตามประเมินผลความสำเร็จ ไม่ละเลยข้อบกพร่อง ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- การได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก

การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐระดับประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน สถานศึกษา ฯลฯ ที่ให้การสนับสนุนด้านข้อมูล งบประมาณ ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการช่วยส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ซึ่งทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศึกษาได้รับการสนับสนุนในส่วนนี้

ด้านการเรียนรู้และพัฒนา

- การนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากงานดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนเป็นงานที่มีขอบเขตกว้าง ขณะที่บุคลากรในการทำงานมีจำนวนจำกัด เมื่อนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ก็สามารถดำเนินการได้สำเร็จภายในเวลาอันจำกัดได้

- การเสริมสร้างอาชีพ และสร้างอาชีพใหม่

ผลสำเร็จจากการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนส่งผลให้เกิดอาชีพใหม่ เป็นการส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับแนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน เช่น เทศบาลนครสมุทรสาครได้รับข้อเสนอจากประชาชนท่าฉลอมโดยขอความอนุเคราะห์ให้จัดตั้งกลุ่มสามล้อนำเที่ยวรอบเกาะ เพื่อให้ชาวบ้านเข้าไปขับเป็นการสร้างอาชีพ ลดการใช้พลังงาน และอนุรักษ์วิถีชีวิตชาวท่าฉลอมได้เป็นอย่างดี องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขามส่งเสริมให้ใช้เตาประสิทธิภาพสูงในการเผาถ่าน สร้างอาชีพทำวัสดุก่อสร้างประหยัดพลังงาน

- การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งตัวเองได้ สามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้สมาชิกในชุมชนมีความร่วมมือกัน รักท้องถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เป็นพลังในการขับเคลื่อนทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนในท้องถิ่นประสบความสำเร็จและมีความยั่งยืน ดังเช่นที่ เทศบาลตำบลเมืองแกลงได้ส่งเสริมให้ที่ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยการสนับสนุนการรวมกลุ่มของชุมชนในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อพึงระวัง/อุปสรรคของความสำเร็จ

1) ความไม่ยั่งยืนของความสำเร็จ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนประสบผลสำเร็จคือ ผู้นำซึ่งมีความมุ่งมั่นและมีวิสัยทัศน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน เมื่อผู้นำหมดวาระลง และมีผู้นำใหม่ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน อาจทำให้ภารกิจด้านนี้ไม่ต่อเนื่องหรือต้องหยุดชะงักลง

2) ขาดการพัฒนาบุคลากร

หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนอาจทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานได้ และการพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความสามารถเชิงลึก รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่อื่นๆ ภายในองค์กรจะทำให้การดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่องในระยะยาว

3) ประชากรแฝงไม่ให้ความสำคัญและขาดความร่วมมือในการดำเนินงาน

ประชากรแฝงซึ่งมาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นชั่วคราวเพื่อประกอบอาชีพต่างๆ มักไม่เห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน ไม่ได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากขาดความรู้สึกรู้ว่าเป็นบ้านของตนเองและอาจมีลักษณะการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากคนในชุมชน ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพิจารณาหาแนวทางในการสร้างความรู้ ความตระหนัก และความร่วมมือจากประชากรกลุ่มนี้เป็นพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- Bryman, A. (2001). *Qualitative Research Methods for the Social Sciences*. Boston: Allyn and Bacon.
- Chai-amporn, S. (2009). *Qualitative Research: Concept, Methodology, and Application* [In Thai]. Bangkok: Prayoosanthai.
- Department of Environmental Quality Promotion. (2007). Solutions for Global Warming [In Thai]. Retrieved November 4, 2007, from <http://www.deqp.go.th/Greenhouse/protect.jsp?languageID=th>
- Kaplan, R. & Norton, D. (1996). *The Balanced Scorecard Translating Strategy into Action*. Boston: Harvard Business School Press.
- Muangklang City. (2012). *General Information* [In Thai]. Retrieved October 16, 2012 from <http://www.muangklang.com/ccpnews/mk/historyTSB.html>
- Northouse, P.G. (2001). *Leadership Theory and Practice (2nd ed.)*. Thousand Oak, CA: Sage.
- Pincharoen, S. (2011). *Leadership and Management* [In Thai]. Bangkok: Chamchuri Product.
- Po boon, C. (2008). Local Authority and Good Practices in Environmental Management: A Case Study of Pitsanuloke Municipality [In Thai]. *Rompruek Journal*, 26(3), 1 – 39.
- Po boon, C. (2011). *Environmental Project Management* [In Thai]. Bangkok: Tipanate Printing.
- Rangsiyokrit, S. (1987). *General Knowledge on Personnel Administration* [In Thai]. Bangkok: Office of the Civil Service Commission.
- Samutsakhon City Municipality. (2012). The 2011-2013 Development plan of Samutsakhon City Municipality [In Thai]. Retrieved April 10, 2013, from <http://sakhoncity.go.th/public/plan/data/loadattach/id/1/seq/1>
- Sasai, C. (2002). Organization Management: A Case Study of Credit Union in Mass Catholic Area, Ubon Ratchathani [In Thai]. Master's Thesis, National Institute of Development Administration.
- Suttiprasert, P., Po boon, C. & Phoochinda, W. (2012). A Case Study of Climate Change Management by Local Authorities in Samutsakhon Province [In Thai]. *Journal of Environmental Management*, 8(2), 21 – 37.
- Thailand Environment Foundation. (2008). *Handbook of Reducing Global Warming for Local Authorities* [In Thai]. Bangkok: Saengsawang Press.
- UNFCCC. (2008). CDM Statistics. Retrieved March 21, 2008, from <http://cdm.unfccc.int/Statistics/index.html>
- Warapark, M. (2002). *Bureaucratic Organization is Dead* [In Thai]. Bangkok: Matichon.

